

Oponentský posudek

Název práce: Kontrola teritoria jako faktor pro efektivní realizaci politického cíle islamistického násilného nestátního aktéra

Autor: Zdeněk Ludvík

Autor si zvolil velice zajímavé a aktuální téma soudobých mezinárodních bezpečnostních vztahů. Zabývá se jím v takovém rozsahu, v jakém to před ním ještě nikdo v ČR neučinil. Již na první pohled je zřejmé, že autor nejprve shromáždil a potom důkladně a pečlivě prostudoval a zvládl skutečně velké množství relevantních dokumentů a také odborné literatury.

Autor svoji práci rozdělil celkem do šesti kapitol, což je z hlediska tohoto druhu práce únosné, větší počet kapitol už by byl nadměrný. Původně jsem navrhoval spojení prvních tří méně rozsáhlých kapitol v jednu rozsáhlejší. Stejně tak by se o spojení dalo uvažovat i v případě kapitol 3 a 4. Ale to vše jsem nechal především na zvážení autora. Ve své poslední verzi autor zdůvodnil, proč strukturu práce ponechal v původní podobě a zdůvodnil to dobře.

V části věnované formulaci teoretického konceptu autor vysvětluje, že se zaměří především na to, jak VNSA postupují při usurpování politické kontroly nad vytypovanými územími. Nejprve přitom pojednává o mezeře v dosavadním poznání. V této souvislosti oceňuji, že autor odstranil nadměru výrazů anglického a francouzského původu a nahradil výrazy českými.

Ve druhé kapitole se autor zabývá vlivem VNSA na mezinárodním systém. Dobře a zajímavým způsobem vysvětluje přístup VNSA k násilí jako klíčovému nástroji jejich politické strategie. Výstižně upozorňuje na dialektické posuny mezi vytěšňovaným státem a vytěšňujícím VNSA. V této souvislosti zmiňuje i Daeš, což mne inspiruje k druhé poznámce: bylo by dobré, kdyby autor jasně vymezil, odkdy dokdy Daeš byl VNSA a kdy se naopak stal státem (byť samozvaným), tedy governance actor, a pak už svojí povahou více spadal do kategorie státního terorismu, aby se nakonec (po vojenské porážce) znovu vrátil do postavení VNSA. Autor to v jednotlivých kapitolách v podstatě uvádí, ale možná by bylo dobré, kdyby to jasně zmínil již v této první kapitole. Ještě ve druhé kapitole se autor zabývá extrakcí zdrojů, ke které se pak vrací v dalších kapitolách. Ke zvýšení kvality práce prospělo i to, že autor se více zaměřil na publikace Lukáše Tichého, zejména v částech případových studií, které s věnují činnosti Daeš.

V páté kapitole se autor dostává k jádru věci předem vytypované VNSA (kterými jsou AQMI, Hizballáh, Daeš a Aš-Šabáb) posuzuje přesně podle kritérií, které uvedl v předcházejících kapitolách. Hodnocení všech těchto autorů rozdělil do tří rovin, jimiž jsou cíle zkoumaných VNSA, referenční body a kovariance sledovaných kritérií zkoumaných fenoménů. Jeho postup je dobře promyšlený, autor nikde nevybočuje z uvedeného rámce, postupuje naprosto důsledně. Jednotlivé části této kapitoly jsou dobře provázané a navzájem propojené.

V šesté kapitole se autor zaměřil na kongruence, rozbor procesu a sdružené změny. Také tato kapitola je ucelená, konsistentní a dobře provázaná. Autor v ní úspěšně dokresluje obraz čtyř srovnávaných VNSA.

Závěr práce výstižně a přehledně shrnuje poznatky, ke kterým autor došel v jednotlivých kapitolách. Má náležitý rozsah i strukturu, je skutečně navázán na fakta a poznatky, se kterými autor pracoval v předcházejících kapitolách.

Celkové hodnocení:

Práce Zdeňka Ludvíka je dobře založena, a to jak z hlediska teoretického, tak i metodologického. Je postavena na dobrých argumentech. Po zapracování připomínek oponentů se tato práce stává významným příspěvkem do výzkumu této problematiky. Je napsána s náležitou důkladností a pečlivostí, je srozumitelná a čtivá. Svým záběrem přesahuje hranice české debaty, měla by být i přeložena do AJ a nabídnuta ke zveřejnění v zahraničí.

V neposlední řadě oceňuji i to, že autor svoji práci prezentoval v rámci dělení závěrečných prací, jehož autorem je Van Evera.¹ Díky tomu ukázal, že jeho práce v žádném případě není descriptive, že je dominantně Policy evaluative, ale zároveň může být prezentována jako Theory Proposing. Právě díky tomu autor nabídl nesporný originální příspěvek do debaty, jak vyhodnocovat činnost VNSA na konci druhého desetiletí 21. století.

Autor prokázal schopnost samostatné vědecké práce. Jeho práci jednoznačně doporučuji k obhajobě. Ludvíkova práce je dalším výborným výsledkem toho, čemu říkám Hynkova pražská škola bezpečnostních studií. Je i významným obohacením pro obor bezpečnostních studií na celostátní a výhledově i na evropské úrovni.

Doc. PhDr. Jan Eichler, CSc.

ÚMV Praha

18. 6. 2018.

¹ Van Evera, Stephen: Guide to methods for students of political science. Ithaca: Cornell University, 1997